

وحیدعظیم‌نیا دبیر گروه اقتصاد

حرکت به سوی نظام مالیاتی هوشمند و منصفانه ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم آغاز شده است و به باور برخی کارشناسان، موجب خواهد شد رویکرد جدیدی برای برابری و کارآمدی در نحوه دریافت مالیات ایجاد شود. همچنین این رویکرد در فاصله گرفتن از نظام مالیاتی سنتنی بدون داده‌های متفن مالیاتی و سلیقه محور ایجاد رهیافت جدیدی خواهد بود و راه را برای رویکرد متمرکزگرایانه بر تقاطع‌گیری داده‌های مالیاتی و با تمرکز بر مؤدیان حقیقی بزرگ با درآمد قابل توجه و در عین حال کاهش بار مؤدیان مالیاتی کوچک و اولویت‌دادن به دریافت مالیات از مشاغل خاص هومار می‌کند. در صفحه پیش‌رو استقرار نظام مالیاتی هوشمند، عادلانه و خودکار را با تکیه بر مسیر تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم بررسی کرده‌ایم.

فراسو

تحول نظام مالیاتی با تبصره ماده

با معافیت‌های اعطا شده و تخفیف مالیاتی در مسیر اخذ مالیات هوشمند برای مشاغل و امکان تقسیم‌بلندمدت مالیات مقطوع خروجی از مالیات‌ستانی هوشمند ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم نسبت به مالیات پرداختی مؤدیان خرد در بخش مشاغل بسیار کاهش چشم‌گیری خواهد داشت و در عوض تمرکز ویژه‌ای روی مشاغل خاص قرار داده خواهد شد، ولی با توجه به مزایای فراوان مسیر اعطای مالیات ذیل تبصره ماده ۱۰۰، مشاغل خاص نیز ذیل این مسیر مالیات خود را پرداخت خواهند کرد.

نظام مالیاتی کشور در دو سال اخیر وارد فاز جدیدی شده است که به دنبال آن تحولی در فرآیند اخذ مالیات به وقوع خواهد پیوست و ایران به سمت مالیات‌مقطوع خروجی از مالیات‌ستانی هوشمند ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم نسبت به مالیات پرداختی مؤدیان خرد در بخش مشاغل بسیار کاهش چشم‌گیری خواهد داشت و در عوض تمرکز ویژه‌ای روی مشاغل خاص قرار داده خواهد شد که با وجود اینکه تمرکز در این بخش بر مشاغل خاص گذاشته می‌شود، ولی به دلیل مزایایی که مسیر اخذ مالیات هوشمند و اظهارنامه‌پیش‌فرض تولیدی ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم در مقابل اخذ مالیات خطر وقوع فیزیکی دارد، مشاغل خاص نیز این مسیر را انتخاب خواهند کرد.

همچنین نکته بسیار مهم و کلیدی، مسیر تسلیم اظهار نامه فیزیکی نیز خروجی تبصره ماده ۱۰۰ تحت عنوان مالیات هوشمند را به عنوان فیدبک اطلاعاتی در اختیار دارد و در صورت تشخیص اظهار نظر خلاف مؤدی، نه تنها میزان مالیات مشاغل اظهار نظر خلاف مؤدی، ۱۰۰ درصد خواهد شد، بلکه تخفیفات اعطا شده در مسیر مالیات‌ستانی هوشمند ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم نیز حذف خواهد شد و مالیاتی بسیار بیشتر و در یک قسط باید از سوی مؤدیان مالیاتی پرداخت شود.

جزء حیاتی اصلاحات مالیاتی ایران با مالیات‌ستانی هوشمند ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم بحث شفافیت مالیاتی است که با این رویکرد به وقوع خواهد پیوست. در کنار این شفافیت که از نظر حکمرانی ارزش بسیار راهبردی دارد، مسئله عدالت مالیاتی نیز بسیار مهم است، زیرا تمرکزذایی از مشاغل خرد مردم انجام شده است و در عوض تمرکز ویژه بر مشاغل خاص و مؤدیان حقیقی مالیاتی با حجم بالای درآمد اکتسابی قرار داده شده است که در نتیجه آن امکان اخذ مالیات عادلانه و تقسیم متناسب بار مالیاتی با توجه به درآمد اکتسابی افراد و نه نوع شغل وی فراهم خواهد شد.

اقتصادسنجی

سرویس اقتصادی ۰۶۰۴۸۵۲۳

«جوان» فرآیند مالیات‌ستانی خودکار و هوشمند ذیل تبصره ماده ۱۰۰ را بررسی می‌کند

آغاز پایان کاغذبازی مالیاتی با نظام مالیات‌ستانی خودکار

به «جوان» می‌گویند: مزیت دیگر تبصره ماده ۱۰۰ برای مؤدیان مالیاتی آن است که مالیات افراد عموماً نسبت به مالیات واقعی‌ای که باید بپردازند، کمتر حساب می‌شود، یعنی مالیاتی که مؤدی بخواهد از طریق اظهارنامه مالیاتی بپردازد احتمالاً بسیار بیشتر از مالیاتی می‌شود که از طریق تبصره ماده ۱۰۰ محاسبه می‌شود.

این کارشناس اقتصادی در خصوص تبصره ماده ۱۰۰ بیان می‌کند: در تبصره ماده ۱۰۰ به سازمان امور مالیاتی اختیار آتی داده شده که اگر صاحبان مشاغل با همان اشخاص حقیقی فعالی اقتصادی که دارای پرونده مالیاتی هستند تا سقفی ثابت که معمولاً سالانه از سوی مجلس شورای اسلامی مشخص می‌شود، فروش داشته باشند، این سازمان می‌تواند بدون دریافت اظهارنامه و از طریق سازوکارهای دیگر مالیات افراد را برآورد و به صورت قطعی از آنها اخذ کند.

ملک‌زاده می‌افزاید: تبصره ماده ۱۰۰ چه‌جایی هم به نفع مؤدیان مالیاتی و هم به نفع سازمان امور مالیاتی است. به دلیل عواملی مانند تعداد بالای مؤدیان مالیاتی و افزایش آنها در سال‌های گذشته و همچنین کمبود نیروی انسانی و مشکلات موجود عدم برقراری کامل شناسایی و رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی به صورت سیستمی، تبصره ۱۰۰ به نفع سازمان امور مالیاتی است. در واقع این سازمان معذوریت‌هایی مانند کمبود وقت و نیروی انسانی به منظور بررسی و رسیدگی به تمامی پرونده‌ها و اظهارنامه‌های مؤدیان دارد.

وی ادامه می‌دهد: تبصره ماده ۱۰۰ کمک می‌کند تا یک سری مؤدیان دیگر اظهارنامه‌ای ارائه نکنند و با توافقی که با سازمان امور مالیاتی می‌شود، مالیات از مؤدیان دریافت می‌شود. همچنین مؤدیان مالیاتی درگیر برکردن اظهارنامه مالیاتی و ارائه اسناد و مدارک برای درآمد‌ها و هزینه‌های خود نیستند، زیرا در صورت ارائه اظهارنامه در فرآیند رسیدگی مالیاتی باید درآمدها و هزینه‌های خود را اثبات و برای آن مدارک ارائه دهند.

ملک‌زاده می‌گوید: در خصوص محاسبه مالیات از سوی سازمان امور مالیاتی باید گفت این سازمان میزان واریزی به حساب تجاری اشخاص را مبنا قرار می‌دهد و متناسب با اینتاکد هر نوع فعالیتی دارد، سهم سود از کل فروش تعیین و مالیات را حساب و بعد از آن کسر معافیت‌ها به این سازمان پرداخت می‌شود.

این کارشناس تصریح می‌کند: مزیت دیگر تبصره ماده ۱۰۰ برای مؤدیان مالیاتی آن است که مالیات افراد عموماً نسبت به مالیات واقعی‌ای که باید بپردازند، کمتر حساب می‌شود، یعنی مالیاتی که مؤدی بخواهد از طریق اظهارنامه مالیاتی بپردازد احتمالاً بسیار بیشتر از مالیاتی می‌شود که از طریق تبصره ماده ۱۰۰ محاسبه می‌شود، زیرا هم نسبت سود فعالیت در اینتاکت مربوطه یک عدد پایین‌تر است و هم میزان درآمد مشمول مالیاتی که سازمان امور مالیاتی از آن اطلاع دارد و در حساب‌های تجاری اشخاص است به نسبت کمتر از چیزی است که در واقع اشخاص به عنوان درآمد کسب کرده‌اند.

وی می‌افزاید:البته این موضوع به ضرر سازمان امور مالیاتی است، زیرا به نوعی فرار مالیاتی محسوب می‌شود، اینکه این سازمان سقف مشمولیت ماده ۱۰۰ را در سال جاری به ۱۸ میلیارد افزایش داده سبب می‌شود تا خیلی‌ها بتوانند از این تبصره استفاده کنند و با توجه به اینکه مؤدیان اطلاع دارند سازمان امور مالیاتی به حساب متصل به کارتخوان این افراد دسترسی دارد، برای کسب درآمد به سمت کارت به کارت و... می‌روند. این کارشناس در پایان تأکید می‌کند: کارجدی‌ای که سازمان امور مالیاتی با همکاری بانک مرکزی باید انجام دهد تفکیک حساب شخصی و تجاری است از این نوع فرار مالیاتی جلوگیری کند و فرآیند و ابزار تبصره ماده ۱۰۰ را کارآمدتر و بهینه‌تر کند.

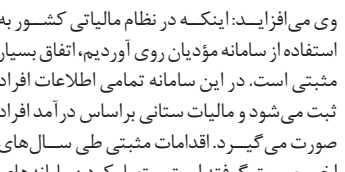

امیرحسین آقبالی

کارشناس اقتصادی

شاید کلیدی‌ترین امتیاز اعطا شده در جهت اصلاح مالیاتی ذیل هوشمندسازی نظام مالیاتی تقسیم ۱۵ ماهه مالیات پرداختی و اسناد در کنار عدم نیاز به نگهداری دفاتر و اسناد مالیاتی است که گامی بزرگ و مهم در افزایش چشم‌گیر مالیات‌ستانی از مشاغل خاص و دانه‌درشت‌ها در کنار پیش‌بینی‌پذیری اقتصاداست

سهراب دل‌انگیزان

استاد اقتصاد دانشگاه رازی

وی می‌افزاید: اینکه در نظام مالیاتی کشور به استفاده از سامانه مؤدیان روی آوردیم، اتفاق بسیار مثبتی است. در این سامانه تمامی اطلاعات افراد ثبت می‌شود و مالیات‌ستانی براساس درآمد افراد صورت می‌گیرد. اقدامات مثبتی طی سال‌های اخیر صورت گرفته است. متصل کردن پایانه‌های فروشگاه‌ی به سامانه مؤدیان و قرار گرفتن تمامی اطلاعات روی کد صنفی از جمله کارهای خوبی است که در راستای هوشمندسازی اخذ مالیات در کشور براساس تبصره ماده ۱۰۰ صورت گرفته است.

دل‌انگیزان تصریح می‌کند: هوشمندسازی نظام مالیاتی کشور به مقابله با فرار مالیاتی کمک فراوانی می‌کند. به این ترتیب، دانه درشت‌های اقتصاد کشور که عمدتاً فرار مالیاتی بالایی هم دارند، هدف مالیات‌ستانی قرار گرفته‌اند. در ادامه سازمان امور مالیاتی باید براساس اطلاعات موجود عدالت مالیاتی را پیگیری کند. به طور مثال، همانطور که حقوق و دستمزددبگیران با دقت هدف حضوری‌وار، ارتباط با ممیزهای مالیاتی داشته باشند، باید مالیات حقه را بپردازند.

وی تصریح می‌کند: هوشمندند و سیستمی کردن نظام مالیاتی کشور براساس تبصره ماده ۱۰۰ در نهایت به نفع مؤدیان است و سهولت در کارها را به دنبال دارد. مؤدیان بدون اینکه نیازی به مراجعه حضوری‌وار، ارتباط با ممیزهای مالیاتی داشته باشند، اظهارنامه پیش‌فرض خود را دریافت می‌کنند. ذیل این تبصره، همه معافیت‌هایی که می‌تواند شامل مؤدی شود، به صورت خودکار محاسبه می‌شود و یک تفهید بزرگ به مؤدیانی که ذیل این مسیر مالیات پرداخت می‌کنند، اعطا خواهد شد. اینها به معنای تسهیل در امور مالیاتی کشور است که مثبت ارزیابی می‌شود.

استاد اقتصاد دانشگاه رازی در خصوص این موضوع که ذیل تبصره ماده ۱۰۰ پر درآمدها هدف مالیات‌ستانی قرار گرفته‌اند افراد دارای درآمدهای اندک از معافیت مالیاتی بهره‌مند می‌شوند، خاطرنشان می‌کند: دقیقاً این اتفاق به معنای عدالت مالیاتی است. براساس اطلاعاتی که جمع‌آوری می‌شود، سازمان امور مالیاتی می‌تواند این عدالت مالیاتی را پیگیری کند.

■ **تحقق مقابله با فرار مالیاتی و کاهش هزینه‌های مالیات‌ستانی**

علی ملک‌زاده کارشناس ارشد حوزه مالیاتی نیز

هوشمند و سیستمی کردن نظام مالیاتی کشور بر اساس تبصره ماده ۱۰۰ در نهایت به نفع مؤدیان است و سهولت در کارها را به دنبال دارد.

مؤدیان بدون اینکه نیازی به مراجعه حضوری و ارتباط با ممیزهای مالیاتی داشته باشند، اظهارنامه پیش‌فرض خود را دریافت می‌کنند

کارشناس ارشد حوزه مالیاتی

■ **هوشمندسازی و تحقق عدالت در نظام مالیاتی کشور ذیل تبصره ماده ۱۰۰**

سهراب دل‌انگیزان، استاد اقتصاد دانشگاه رازی در خصوص تبصره ماده ۱۰۰ و مزیت‌هایی که دارد به «جوان» می‌گوید: براساس این تبصره، مالیات‌ستانی هوشمند و سیستمی در دستور کار قرار گرفته است که اقدام بسیار مثبتی به شمار می‌رود. راه درست دقیقاً همین بود که در مالیات‌ستانی از روش‌های تخمینی و علی‌الرأسی به سمت روش‌های اطلاعات محور، سیستمی و هوشمند حرکت کنیم.

مالیات‌ها براساس درآمد حقیقی منجر به افزایش جمع‌آوری درآمدهای مالیاتی برای دولت می‌شود و دولت را قادر می‌سازد تا خدمات عمومی اساسی را تأمین مالی و در زیرساخت‌ها و توسعه سرمایه‌گذاری کند.

یکی از رویکردهای مهم در تحقق نظام مالیاتی عدالت‌محور، مالیات‌ستانی هوشمند و سیستمی بدون نیاز به برکردن اظهارنامه از طرف مؤدیان و با تکیه بر تقاطع‌گیری داده‌های موجود ذیل تراکنش‌ها و دیگر بانک‌های اطلاعاتی است. این امر زمینه تحقق مالیات‌ستانی مبتنی بر درآمدهای مالیات‌ستانی براساس اطلاعاتی که در دسترس دولت است، به صورت هوشمند خودکار صورت می‌گیرد و فرآیند کارآمدتر و کم‌درسترتری برای همه ذی‌نفعان ایجاد می‌شود.

مالیات خودکار و سیستماتیک نقش مهمی در ارتقای عدالت و شفافیت در سیستم مالیاتی دارد. با حذف احتمال سوگیری‌های انسانی، این رویکرد تضمین می‌کند که با همه مؤدیان مالیاتی به طور یکسان رفتار شود. به این ترتیب، هر شخص مبتنی بر درآمد اکتسابی خروجی از تقاطع‌گیری داده‌های جامع مالی باید مالیات خود را بپردازد.

ذیل تبصره ماده ۱۰۰، تمامی هزینه‌های اجاره جزو هزینه‌های قابل قبول محاسبه می‌شود و در سود نهایی بخش اصفاف لحاظ خواهد شد. همچنین این شرایط برابر باعث افزایش اعتماد عمومی به سیستم مالیاتی، تشویق به تعییت داوطلبانه و تقویت روابط همکاری جویانه بیشتر بین مؤدیان و سازمان امور مالیاتی می‌شود. با ترویج این رویکرد در زمینه افزایش شفافیت مالی و مالیات‌ستانی خودکار و هوشمند، دولت سیزدهم می‌تواند نظام مالیاتی را اصلاح کند و به سمت برابری بیشتر برسد.

■ **افزایش شفافیت و کاهش فساد سومین وجه مالیات‌ستانی خودکار ذیل تبصره ماده ۱۰۰**

مالیات‌های مستقیم است. سیستم مالیاتی خودکار با ارائه اطلاعات واضح قابل دسترس به مؤدیان مالیاتی در مورد تعهدات مالیاتی آنها، تقویت اعتماد و پاسخگویی شفافیت را ارتقا می‌دهد و همچنین با فاصله گرفتن از اخذ مالیات به صورت دستی، سلیقه‌ای و بدون نیاز به ورود مستقیم و مداخله انسانی با تکیه بر اتوماسیون و تقاطع‌گیری داده‌های مالیاتی در فرآیند اخذ مالیات خطر وقوع فساد به حداقل می‌رسد. همچنین ارزیابی دقیق

انتقال به یک سیستم مالیاتی خودکار بر چندین ستون کلیدی استوار است که هر کدام به یک فرآیند مدیریت مالیاتی عادلانه‌تر و کارآمدتر کمک می‌کنند. در مرکز سیستم مالیاتی خودکار، تقاطع داده‌ها قرار دارد که به موجب آن اطلاعات از منابع مختلف از جمله حساب‌های بانکی، سسواق فروش و مالکیت اموال، بانک مرکزی، بیمه تأمین اجتماعی و تراکنش‌های خودفرد و همچنین افراد درجه یک مرتبط با مؤدی، گردآوری، تجزیه و تحلیل می‌شود تا تصویری دقیق از وضعیت مالی مؤدیان مالیاتی ایجاد شود. وضعیت این امر نیاز به اظهارنامه دستی را از بین می‌برد و تضمین می‌کند که مالیات‌ها به طور عادلانه براساس درآمد حقیقی ارزیابی می‌شوند.

تمرکزذایی مؤدیان مالیاتی کوچک در محور اصلی این تحولات است، به طوری که در سال گذشته بیش از ۵۰ درصد مؤدیان خرد حقیقی از پرداخت مالیات ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم معاف شدند و سیستم تمرکزذایی از مؤدیان مالیاتی خرد در اولویت قرار گرفته است. به این ترتیب در نظام مالیاتی خودکار و سیستمی تمرکز را از مؤدیان مالیاتی کوچک و همچنین تولید و کارگران برداشته و به سمت تمرکز ویژه بر مؤدیان مالیاتی بزرگ حقیقی با درآمد قابل توجه حرکت کنیم. تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم تلاش ویژه‌ای را جهت تمرکز ویژه بر مؤدیان مالیاتی حقیقی بزرگ با درآمدهای کلان قرار داده است

به نحوی که در سال گذشته بیش از ۵۰ درصد از کل مالیات‌های بخش مشاغل از یک درصد مؤدیان یعنی همان مؤدیان مالیاتی حقیقی بزرگ با درآمدهای کلان اخذ شده است. این رویکرد همچنین با اصلاح مالیات بخش مشاغل به سمت اخذ مالیات عادلانه از همه بخش‌های اقتصادی خواهد رفت، زیرا تولید، کارگران و کارمندان به صورت کاملاً شفاف مالیات پرداخت می‌کنند و با اصلاح مالیات‌ستانی از بخش مشاغل با تکیه بر ظرفیت‌های تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم، امکان کاهش بار مالیاتی تولید و کارگران فراهم خواهد شد که در نهایت منجر به ایجاد محیط مساعدتری برای رونق کسب‌وکارها و مشارکت افراد در اقتصاد خواهد شد.

مالیات‌ستانی خودکار ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم مزایایی هم برای مؤدیان مالیاتی و هم برای دولت به همسرار دارد. از جمله اینکه اولاً باعث افزایش برابری و عدالت خواهد شد؛ سیستم مالیاتی خودکار با تمرکز ویژه بر مؤدیان حقیقی بزرگ با درآمدهای کلان و مشاغل خاص و تمرکزذایی از مشاغل خرد مردمی تضمین می‌کند که هر کس سهم عادلانه خود را از مالیات براساس درآمد حقیقی خود پرداخت کند و امکان تبعیض را از بین می‌برد.

ثانیاً موجب افزایش کارایی در نظام مالیاتی خواهد شد، زیرا مالیات‌ستانی خودکار ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم مدیریت فرآیند اخذ مالیات را ساده می‌کند، کاغذبازی را کاهش می‌دهد و فرآیندها را خودکار می‌کند که منجر به کارایی بیشتر و صرفه‌جویی در هزینه می‌شود.

افزایش شفافیت و کاهش فساد سومین وجه مالیات‌ستانی خودکار ذیل تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم است. سیستم مالیاتی خودکار با ارائه اطلاعات واضح قابل دسترس به مؤدیان مالیاتی در مورد تعهدات مالیاتی آنها، تقویت اعتماد و پاسخگویی شفافیت را ارتقا می‌دهد و همچنین با فاصله گرفتن از اخذ مالیات به صورت دستی، سلیقه‌ای و بدون نیاز به ورود مستقیم و مداخله انسانی با تکیه بر اتوماسیون و تقاطع‌گیری داده‌های مالیاتی در فرآیند اخذ مالیات خطر وقوع فساد به حداقل می‌رسد. همچنین ارزیابی دقیق

گفت‌وگو

کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «جوان» مطرح کرد

خداحافظی با نگهداری دفاتر و اسناد مالیاتی کلیدی‌ترین مزیت تبصره ماده ۱۰۰

بایسناد و افزایش مشارکت در اقتصاد را بی‌ریزی می‌کند. دولت با کاهش بار مالیاتی بر تولید، کارگران و کارمندان، محیطی مناسب برای کسب و کار ایجاد می‌کند که سرمایه‌گذاری، نوآوری و کارآفرینی را تشویق می‌کند. انتظار می‌رود تأکید بر شفافیت، برابری و کارایی در اداره مالیات، موجب توسعه اقتصادی، ارتقای رفاه اجتماعی و افزایش رفاه کلی در مالیات‌ستانی از مشاغل خاص و دانه‌درشت‌ها در کنار پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد است.

وی ادامه می‌دهد: ایران با اجرای نظام مالیاتی خودکار سیستماتیک و منصفانه، پایه‌های رشد اقتصادی

ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم به «جوان» می‌گوید: هدف دولت سیزدهم با استفاده از تقاطع داده‌ها و تمرکزذایی از مؤدیان مالیاتی با ظرفیتی قانونی کوچک و در عین حال تمرکز بر مؤدیان حقیقی مالیاتی بزرگ با درآمدهای قابل توجه، کاهش بار مالیاتی بر تولید، کارگران و کارمندان است، همه اینها در عین توجه ویژه به مشاغل خاص است که شکاف مالیاتی آنها ذیل نظام مالیاتی هوشمند نیز کاهش شدیدی خواهد داشت، ولی از طرف دیگر امکان پرداخت مالیات در ۱۵ قسط فراهم شده است و همچنین نیازی به نگهداری دفاتر مالیاتی نیز نیست.

وی در رابطه با مهم‌ترین و کلیدی‌ترین امتیازات اعطا شده در جهت اصلاح مالیاتی ذیل تبصره ماده ۱۰۰

امیرحسین آقبالی کارشناس اقتصادی در مورد بحث مالیات‌ستانی هوشمند و سیستمی در ذیل تبصره